

ผ้าซิ่นมัดหมี่ภูไท

ผ้าซิ่นมัดหมี่ภูไท หรือ ฝูไท เป็นผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ที่พบมากในแถบจังหวัดกาฬสินธุ์ สกลนคร นครพนม มุกดาหาร และมหาสารคาม นิยมทอขึ้นเพื่อใช้เป็นผ้าถุง สำหรับสตรีใช้ทั้งในชีวิตประจำวัน ในพิธีกรรม และโอกาสพิเศษ

ผ้าซิ่นของชาวภูไท ใช้กรรมวิธีการมัดหมี่เส้นพุ่งเป็นหลัก ลวดลายมัดหมี่ส่วนใหญ่ ยังยึดมั่นในจารีตของลวดลายโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ เช่น ลายซันหมากเบง ลายขาเป็ย ลายโคม ลายขอลายกระจิง ลายเอี้ย เป็นต้น รวมทั้งยังนิยมนำลวดลายที่ใช้ทอในผ้าแพรวา เช่น ลายใบปุ่น ลายก้านก่อง ลายกระบวน ลายดอกแก้ว ลายมหาพัน เป็นต้น ก็นำมาทำเป็นลายมัดหมี่ตกแต่งบนผืนผ้าซิ่นของสตรีชาวภูไทด้วย สตรีชาวภูไทจึงถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของลวดลายโบราณดั้งเดิมของตน และไม่นิยมที่จะประยุกต์ลวดลายเข้ากับลายของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ

และด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏว่า บรรพบุรุษดั้งเดิมชาวภูไท หรือ ฝูไทเคยอาศัยทางดินแดนตอนใต้ของจีนได้อพยพลงมาจากมณฑล มณฑลกวางสี เมืองกวางโจว มาตั้งหลักแหล่งที่เมืองแถน (ปัจจุบันคือเมืองเดียนเบียนฟู ในประเทศเวียดนาม) จนเมื่อมีคนอพยพมาจนทำให้ชุมชนหนาแน่นขึ้น จึงพากันอพยพย้ายลงไปทางตอนใต้ของเวียดนามเข้าสู่ประเทศลาว และต่อมาก็เคลื่อนย้ายเข้าสู่ประเทศไทยในสมัยกรุงธนบุรี จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ในภาคอีสาน และด้วยบรรพบุรุษของชาวภูไทมาจากดินแดนแถบประเทศลาวเป็นหลักนี้เอง โครงสร้างของผ้าซิ่นมัดหมี่ของชาวภูไท จึงแสดงถึงอิทธิพลของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวอย่างชัดเจน กล่าวคือ นิยมต่อหัวซิ่นด้วยแถบผ้าสีแดงทอลวดลายขีดตามแนวเส้นพุ่งเป็นแถบลายริ้วเล็กๆ มีระยะช่องไฟที่ห่างสม่ำเสมอตามแบบผ้าซิ่นลาว และนิยมต่อตีนซิ่นด้วยแถบผ้าแคบๆ ประมาณ 2-3 เซนติเมตร ด้วยกรรมวิธีการขีดด้วยไหมสีสด เช่น สีเหลือง สีแดง และสีขาวนวล ส่วนโทนสีของผ้าซิ่น

มัดหมี่สตรีชาวภูไทที่ถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุดนิยมให้สีพื้นของผ้าซิ่นเป็นสีดำ สีม่วงเข้ม สีแดงเข้มจนเกือบมืด ส่วนลวดลายมัดหมี่ที่ปรากฏจะอยู่ในโทนสีแดง สีขาว สีเขียว และสีเหลือง

วัฒนธรรมการทอผ้าซิ่นของสตรีชาวภูไท ที่ใช้การต่อตีนซิ่นด้วยแถบผ้าแคบๆ นี้ นอกจากจะเป็นการตกแต่งแสดงให้เห็นถึงความงดงามของผ้าซิ่นที่สวมใส่แล้ว ยังเป็นการช่วยเสริมความแข็งแรงทนทานให้กับชายผ้าซิ่นไม่ขาดหรือหลุดรูดได้ง่ายด้วย และสตรีชาวภูไทบางกลุ่ม ยังใช้แถบตีนซิ่นเล็กๆ นี้แสดงสถานภาพของตนเองอีกด้วย กล่าวคือ สตรีในวัยสาว หรือสตรีที่แต่งงานแล้วจะสวมผ้าซิ่นที่ต่อตีนซิ่นเล็กๆ ลักษณะเช่นนี้ แต่หากสตรีคนใดที่สามีได้เสียชีวิตไปมีสถานภาพเป็นหม้าย ก็จะเลาะตีนซิ่นนั้นออกและจะไม่นำมาต่ออีกจนตลอดชีวิต

